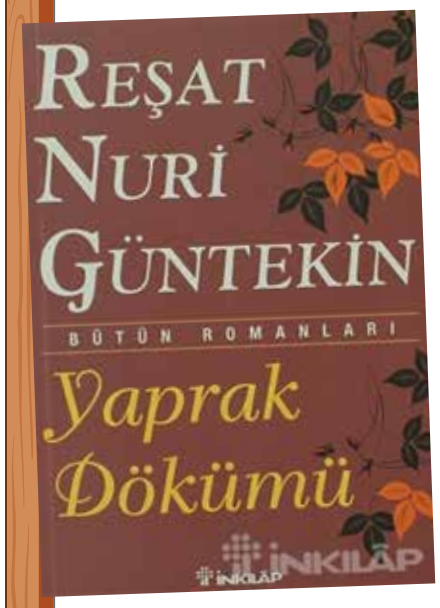
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU CUMHURİYET DÖNEMİ'NDEN ROMAN İNCELEMESİ

YAPRAK DÖKÜMÜ

Ali Rıza Bey, değerlerini her şeyden üstün tutan bir aydındır. Ahlak, dürüstlük ve adalet vazgeçemeyeceği değerlerdir. Trabzon'daki memurluk görevinden ayrıldıktan sonra karısı ve beş çocuğuyla İstanbul'a gelir. Ailesiyle beraber Bağlarbaşı'ndaki babadan kalma eve yerleşirler. Bir süre işsiz kaldıktan sonra Muzaffer Bey'in müdürlük yaptığı şirkette çalışmaya başlar.

Ali Rıza Bey, eski bir tanıdığının kızı Leman'ın şirkette işe alınmasına aracı olur. Bir süre sonra Leman'la şirket müdürü Muzaffer Bey'in ilişkisi olduğunu öğrenir. Ali Rıza Bey bu durumu gururuna yediremeyip işten ayrılır. Oğlu Şevket'in bir bankada iş bulup çalışmaya başlamasıyla biraz rahatlar. Artık evin bütün yükü Şevket'in omuzlarındadır. Karısı Hayriye Hanım ile kızları Necla ve Leyla, eve para getirmeyen babalarına karşı saygısız davranmaktadır.

Şevket iş arkadaşı Ferhunde ile yakınlaşır. Kadının kocası olayı öğrenince Ferhunde'yi kovar. Şevket, Ferhunde ile evlenmek ister. Ali Rıza Bey, bu evliliğe karşı çıkar. Hayriye Hanım, Ali Rıza Bey'e baskı yapar. Ali Rıza Bey, Şevket'in Ferhunde'yi çok sevdiğini anlayınca evlenmelerine izin verir.

Reşat Nuri Güntekin

YAPRAK DÖKÜMÜ ROMANININ YAPI UNSURLARI

➢ Ali Rıza Bey ve ailesinin Trabzon'dan ayrılıp İstanbul'a gelmesi.
➢ Ali Rıza Bey'in bir şirkette çalışmaya başlaması.
➢ Ali Rıza Bey'in, ahlak anlayışına aykırı durumlarla karşılaştığı için şirketten ayrılarak işsiz kalması.
➢ Ali Rıza Bey'in işsiz kalmasıyla ailenin geçimini oğlu Şevket'in yüklenmesi.
➢ Şevket'le Ferhunde'nin evlenmesi, Ferhunde'nin ailenin yaşam tarzını değiştirmesi.
➢ Ali Rıza Bey'in büyük kızı Fikret'in bu duruma tepki olarak evlenmesi ve Adapazarı'na yerleşmesi.
➢ Ailenin artan masraflarını karşılamakta zorlanan Şevket'in banka kasasından gizlice para alması.
➢ Şevket'in hapse düşmesi, Ferhunde'nin evi terk etmesi.
➢ Ali Rıza Bey'in kızı Necla'nın, kardeşi Leyla'nın nişanlısı ile evlenmesi ve Suriye'ye gitmesi.
➢ Leyla'nın zengin bir avukatla yaşamaya başlaması.
➢ Ali Rıza Bey'in Leyla'yı evden kovması, Ali Rıza Bey'in felç geçirmesi.
➢ Ali Rıza Bey'in Leyla'nın yanında yaşamaya başlaması.

KİŞİLER: Ali Rıza Bey, Hayriye Hanım, Şevket, Fikret, Leyla, Necla, Ayşe, Ferhunde, Abdülvehhap Bey, Neyyir Hanım.

ZAMAN: Olayların başlangıcından bitimine doğru akan bir zaman söz konusudur ancak romanda yer yer zamanda geriye dönüşler yapılmıştır.

MEKÂN: Olaylar, ağırlıklı olarak İstanbul'da geçmektedir. Trabzon, Adapazarı ve Suriye de eserde geçen mekânlardır.

TEMA: Yanlış Batılılaşma.

KONU: Ali Rıza Bey'in çocuklarının Batılılaşmayı yanlış anlaması.

ÇATIŞMA: Modern-geleneksel, değer-değersizlik, ahlak-ahlaksızlık.

KARŞILAŞMA: Şevket'in Ferhunde ile karşılaşması.

YAPRAK DÖKÜMÜ ROMANININ BÖLÜMLERİ

SERİM: Ali Rıza Bey ve ailesinin Trabzon'dan ayrılıp İstanbul'a gelmesi, Ali Rıza Bey'in bir şirkette çalışmaya başlaması, Ali Rıza Bey'in, ahlak anlayışına aykırı durumlarla karşılaştığı için şirketten ayrılarak işsiz kalması, Ali Rıza Bey'in işsiz kalmasıyla ailenin geçimini oğlu Şevket'in yüklenmesi.

DÜĞÜM: Şevket'le Ferhunde'nin evlenmesi, Ferhunde'nin ailenin yaşam tarzını değiştirmesi, Ali Rıza Bey'in büyük kızı Fikret'in bu duruma tepki olarak evlenmesi ve Adapazarı'na yerleşmesi, ailenin artan masraflarını karşılamakta zorlanan Şevket'in banka kasasından gizlice para alması, Şevket'in hapse düşmesi Ferhunde'nin evi terk etmesi.

ÇÖZÜM: Ali Rıza Bey'in kızı Necla'nın, kardeşi Leyla'nın nişanlısı ile evlenmesi ve Suriye'ye gitmesi, Leyla'nın zengin bir avukatla yaşamaya başlaması, Ali Rıza Bey'in Leyla'yı evden kovması, Ali Rıza Bey'in felç geçirmesi, Ali Rıza Bey'in Leyla'nın yanında yaşamaya başlaması.

REŞAT NURİ GÜNTEKİN

İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinden mezun oldu. Öğretmenlik, müfettişlik, milletvekilliği ve kültür ataşeliği görevlerinde bulundu. Sade bir dille yazdığı eserlerinde; kuşaklar arası çatışma, Batılılaşmanın yanlış anlaşılması gibi sorunlar ile duygusal konuları ele aldı. Millî Eğitim Bakanlığı müfettişi olarak yurdun pek çok yerini görme ve tanıma imkânı buldu. Anadolu hakkındaki gözlem ve izlenimlerinden eserlerinde yararlandı. Olay kahramanlarını çevreyle iç içe, gerçekçi bir bakışla yansıttı. Roman, hikâye, tiyatro başta olmak üzere farklı türlerde eserler verdi. Hikâye türünde yazdığı Leyla ile Mecnun, gezi yazısı türünde yazdığı Anadolu Notları ve roman türünde yazdığı Çalıkuşu, Gizli El, Damga, Dudaktan Kalbe, Akşam Güneşi, Bir Kadın Düşmanı, Yeşil Gece, Acımak, Yaprak Dökümü, Ateş Gecesi, Değirmen, Miskinler Tekkesi adlı kitapları yazarın tanınmış eserlerindendir.

SORULAR

Soru 1:
İyi bir roman bize kahramanının gerçeklerini, kötü bir romansa yazar hakkındaki gerçekleri anlatır.

Bu sözden hareketle aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılabilir?

A) İyi bir romanda serim, düğüm ve çözüm bölümleri belirgindir.
B) Romanda anlatılanlar, yazarının yaşadığı dönemin kültürel özelliklerini taşır.
C) Roman kahramanları, ait oldukları çevrenin diliyle konuşturulmalıdır.
D) Romanlarda birbiriyle bağlantılı olaylar bir tema etrafında bir araya getirilir.
E) Romanlar, sahiplerinin sesi değil kurgusal kimliklerin sesini yansıtmalıdır.

Cevap: E

Soru 2:
Roman ve öykü ile ilgili aşağıdaki genellemelerden hangisi yanlıştır?

A) Romanlarda birbirini etkileyen birçok olayın oluşturduğu bir zincir söz konusuyken hikâyeler daha çok tek bir olay üzerinde kurgulanır.
B) Romanlarda hikâyelere göre ruh tahlillerine daha çok yer verilir.
C) Romanlarda mekân sayısı ve çeşitliliği hikâyeye göre daha fazladır.
D) Romanların kişi kadrosu hikâyeye göre daha geniştir.
E) Romanlarda diyalog, özetleme gibi anlatım teknikleri kullanılırken hikâyelerde tasvir tekniği tercih edilir.

Cevap: E

Soru 3:
Hemşire kendini hâlâ eski devirlerde zannediyor. Kıyafetler gibi ruhlar da değişti. Büyüklere eski itaat, eski hürmet nerede, kimde var? Bizim gördüğümüz terbiyedeki insanlarla şimdi alay ediyorlar. Belki hakları da var, her eski şey biraz acayiptir; çocuklarımızın çocuklarını kendimize uydurmaya çabalamak ne beyhude! Onlar, her şeyden evvel, zamanın icaplarına uymaya mecburdurlar.

Bu parçada aşağıdaki çatışma türlerinden hangisinin örneği vardır?

A) İyilik-kötülük
B) Kuşak
C) Toplumsal sınıf
D) Hayal-gerçek
E) Bencillik-fedakârlık

Cevap: B